

TYGODNIK KOŚCIELNY

PARAFJI

ŚW. TRÓJCY

Wychodzi na każdą niedzielę za opłatą 10 groszy za egz. do puszeki rozszycielca. — Za zezwoleniem władzy Duchownej.

Redakcja i Administracja:
Kancelarja przy kościele św.
Trójcy. Tel. 1076. — Redakt.
Ks. prob. Miecz. Skonieczny,
Ks. Zygm. Fiedler, Bydgoszcz.

Rocznik I

Bydgoszcz, dnia 7 grudnia 1930

Numer 49

Ewangelja na drugą niedzielę Adwentu

zapisana u św. Mateusza w rozdz. 11, w. 2—10.

W on czas: Gdy Jan usłyszał w więzieniu o czynach Chrystusa, wysłał dwóch ze swych uczniów, i zapytał Go: Czyś Ty jest tym, który ma przyjść, czy też innego czekamy? A Jezus odpowiadając, rzekł im: Idźcie i opowiedzcie Janowi, coście słyszeli i widzieli: „Ślepi widzą, chromi chodzą, trędowaci czystymi się stają, głusi słyszą, umarli powstają, ubogim opowiada się Ewangelję“ (Iz. 35⁵); a błogosławiony jest ten, kto o Mnie nie wąpli. A gdy oni odeszli, zaczął

Jezus mówić do rzesz o Janie: Coście poszli oglądać na pustkowiu? — czy trzcinę wiatrem kołysaną? Ale coście poszli oglądać? — czy człowieka, w miękkie ubranego szaty? — Oto ci, którzy w miękkie szaty się stroją, mieszkają po dworach królewskich. Pocóżście więc wyszli? Czy oglądać proroka? — Tak powiadam wam: nawet więcej niż proroka. O nim to bowiem napisano (Mat. 3¹): „Oto Ja posyłam wysłańca mego przed obliczem twem, który przygotowuje drogę twą przed Tobą“

RORATY.

Wielkie uroczystości kościelne przygotowuje Kościół Boży przez nadzwyczajne skupienie. Szczególne zaś przypisuje Kościół znaczenie adwentowi. W każdym bowiem dniu adwentu wolno u nas w Polsce odprawiać Mszę św. wotywną t. zw. „Roraty“. Podobnym przywilejem nie cieszy się żaden inny okres roku kościelnego.

Adwent jest czasem szczególnej tęsknoty. Nie potrzebujemy już jak żydzi oczekiwać Zbawienia. Korzystamy przeciw zastygłości Zbawiciela. Tęsknota nasza jest doskonalsza, bo najpierw pragniemy, byśmy przy powtórnym przyjściu Zbawiciela byli godni Jego, a zarazem tęsknimy za nawróceniem wszystkich, dla których Zbawiciel jeszcze nie przyszedł lub którzy z odkupienia przez Zbawiciela korzystać nie chcą.

Aby uprosić światło zbawienia dla całego świata, zwracamy się do Boga za pośrednictwem Tej, która godną była piastować i tulić do Siebie Zbawiciela.

Solenna Msza św. „Rorate“, którą zwiąż także „Missa aurea“ czyli „Złota Msza“ jest bowiem wotywą do Najśw. Marji Panny.

„Roraty coeli desuper“, „Spuście rosę niebios, z wierzchu, a obłoki z deszczem niech spuszcza Sprawiedliwego, niech się otworzy ziemia, a rodzi Zbawiciela.“ Temi słowy Izajasza proroka rozpoczyna się ta piękna Msza św. ku czci Tej, o której lekcja rorat mówi: „Oto Panna pocnie Syna

i nazwą imię Jego Emanuel.“ Głosząc ewangelję o tem, jak archanioł Gabryel zwiastował N. M. P. Zbawiciela, modli się kapłan, aby ona „Łaski pełna“ (podczas ofiarowania) wyprosiła nam utwierdzenie w duszach naszych tajemnic prawdziwej wiary, oraz by Bóg raczył wlać Łaski Swoje w serca nasze, „abyśmy, którzy za zwiastowaniem Anielskiem wcielenie Chrystusa Syna Bóże go poznali, przez mękę Jego i krzyż do Chwały zmartwychwstania byli doprowadzeni“ (modlitwa na końcu Mszy św).

Wiele pięknych własności mają roraty. Odprawiają się już przed wschodem słońca, na ołtarzu pali się jeszcze siódma świeca, wyobrażająca Marję, która jako Jutrzenka, Gwiazda poranna, wyprzedziła Zbawiciela. Roraty były zawsze nabożeństwem szczególnie przez Polaków umiłowanem. Rozumiał bowiem Naród Polski, że Marja jest Ostoją jego. Pilnie więc uczęszczali wszyscy na roraty począwszy od Najwyższego Dostojnika Państwa, króla samego. Szczególnie była uroczysta pierwsza adwentowa Msza św. w katedrze w stolicy. Przed ołtarzem pograżonym jeszcze w półcieniu klękał król z całą świtą. Potem wstępował do ołtarza i stawiając na wywyższonym lichtarzu w środku świecę zapaloną, wypowiedział głośno słowa: „Gotowym stanąć na sąd Boży.“ Następnie zbliżył się do ołtarza Prymas Polski stawiając jedną z 6 świec bocznych powtarzając te same słowa. Po nim uczynili to samo senator, ziemianin, rycerz, mieszczanin i kmieć. Wzrusza-

jąca ta ceremonia, chociaż dzisiaj w zmartwychwstalej Polsce już nie została ponownie zaprowadzona, powinna upominać nas, byśmy zawsze tłumnie się garnęli do ołtarzy N. M. P. na roratach. Błagajmy o lepsze losy dla Ojczyzny, a zwłaszcza o silną i mocną wiarę wszystkich warstw społeczeństwa naszego.

Podczas Gradułu modli się Kościół na roratach, aby wszyscy jak Marja zachowali „ręce niewinne i serce czyste“ i godni byli „wstąpić z Królem chwały do bram odwiecznych.“ Przejmijmy się duchem tego pięknego nabożeństwa, a nie daremnie błagać będziemy Marję o łaski za siebie, nie zapominając także o tych, którzy Jej naśladować nie chcą lub nie potrafią.

Obchód setnej rocznicy powstania listopadowego.

Z ramienia Związku towarzystw naszej parafji odbyła się uroczysta akademja w Domu Katolickim przy ul. Miedza w niedzielę, 30 listopada, o godz. 5 po poł. Obchód rozpoczął chór nasz „Moniuszko“, który pod batutą p. Masłowskiego bardzo ładnie odśpiewał „Sztandary na Kremlu“ i „Nasz Bałtyk“. Deklamację pt. Kibitka i Redutę Ordoną oraz deklamację chórową „Na Grochowskiem Polu“ wypowiedziały bez zarzutu nasze Młode Polki. Fragment sceniczny „Emilja Plater“, wykonany również przez Młode Polki bardzo się wszystkim podobał. Punktem kulminacyjnym akademji był piękny referat p. prof. Mokrzyckiego o powstaniu listopadowem, jasno ujęty i wypowiedziany ze zwykłą swadą. To też oklaskom nie było końca. Obchód zakończył wspaniały obraz przedstawiający chwałę Polski. Na zakończenie zaśpiewali wszyscy w podniosłym nastroju „Boże coś Polskę“.

Akademja miała bardzo piękny program, pozostała głębokie wrażenie i pokrzepiła ducha narodowego wśród uczestników. Sala była wprost przepelniona po brzegi, przeważała młodzież, co należy z uznaniem podkreślić. Zato nie dopisało Tow. Robotników i Tow. „Jutrzenka“. Nawet nie widzieliśmy zarządów w komplecie. Tak być nie powinno. Tembardziej, że przecież gospodarzem obchodu był Związek Towarzystw Parafjalnych, do którego należą także oba te towarzystwa. Kto tu winę ponosi?

Najlepiej wytłomaczają wam uczestnicy obchodu, którzy w podniosłym nastroju opuszczali salę, dlaczego przedewszystkiem, członkowie naszych organizacyj powinni brać gremjalny udział w uroczystościach narodowych, zwłaszcza kiedy urządzi je parafja.

Odpusty.

Spowiedź św. gładzi grzech i z nim karę wieczną, ale nie gładzi całkiem kar doczesnych, które się za grzech człowiekowi należą, bo nie jest do tego ustanowioną. W mądrości Swojej i sprawiedliwości nieskończonej chciał Pan Bóg, aby człowiek grzeszny sam z własnej strony za grzechy swe pokutował i przez to po części za nie zadośćuczynił. W pierwszych wiekach chrześcijaństwa przychodził w tym względzie Kościół wiernym z pomocą, wskazując im uczynki, które całkowicie miały zastąpić kary doczesne, od Pana Boga za

grzechy postanowione. Stąd się tłómaczy, czemu były one tak uciążliwe i trwały tak długo. Dziś Kościół św. zwykł nakładać pokuty mniejsze; zato pozostawia gorliwości wiernych, aby o całkowite usunięcie kar doczesnych w inny sposób się starali. Takim sposobem i to nadzwyczaj skutecznym są między innymi **odpusty**.

Chrystus Pan zostawił swemu Kościołowi władzę szafowania zasługami Swej Męki i zasługami Świętych. Z tej władzy robi Kościół św. użytek, kiedy udziela odpusty, tj. odpuszcza kary doczesne, któreby człowiek sam wycierpieć musiał na ziemi albo w czyśćcu, ofiarując zamiast nich Panu Bogu cierpienia Chrystusa Pana i Świętych.

Ponieważ jednak postanowieniu Bożemu musi stać się zadość, trzeba, aby i on coś z swej strony zrobił; więc też Kościół św. przepisuje pewne warunki, które dla dostąpienia odpustu*) wypełnić trzeba.

Kościół św. nie nauczał nigdy, że przez odpusty odpuszczają się przeszłe lub przyszłe grzechy, ani też za pieniądze takowych nie udzielał.

Trzymając się nauki Kościoła św., pamiętaj, że odpust może być pomocnym tylko tym, którzy się z P. Bogiem pojednali i utraconą łaskę poświęcającą odzyskali. Ceń sobie je wysoko; dlatego, o ile możesz, staraj się je uzyskać, bo przyjdzie chwila, gdzie ci to sprawi wielką pociechę, i uspokajając będzie na myśl o strasznym sądzie Bożym.

*) Rozróżniamy odpusty zupełne i odpusty cząstkowe, według tego, czy odpuszczone mają być wszystkie kary doczesne, lub tylko ich część. Aby zyskać odpust cząstkowy, wystarczy ze sercem skruszonym spełnić przepisane warunki. Kto przynajmniej raz w dzień wyraźnie sobie powie, że pragnie zyskać wszystkie odpusty, do których w tym dniu sposobność mu się nadarzy, ten może być spokojny co do intencji. Większą część odpustów można ofiarować za dusze w czyśćcu cierpiące.

Trzeba słuchać pobożnie Mszy świętej.

Nie dosyć jest wierzyć, trzeba kochać i wypełniać prawo Boże. Nie dosyć także być na mszy św., trzeba jej słuchać z uwagą i pobożnością.

Pewna poczciwa wieśniaczka mieszkająca we wsi niedaleko kościoła, dla uproszenia jakiejś łaski, której bardzo pragnęła, przyrzekła Panu Bogu wysłuchać w ciągu roku co najwięcej mszy świętej, dla tego jak tylko posłyszała dzwon parafjalny, natychmiast przerywając swą robotę biegła do kościoła, po deszczu, po śniegu, nie zważając na żadną słotę i niepogodę. Wróciwszy do domu liczyła Msze, które wysłuchała, wrzucając do pudełka ziarna bobu.

Gdy rok upłynął, pewna, że się uściła z przyrzeczenia, że zebrała wiele zasług i wiele chwały Bogu pomnożyła, otwiera pudełko, lecz jakież było jej zdumienie, gdy znalazła tylko jedno ziarno bobu! Na ten widok wpadła w wielki smutek, a nawet łzami skarżyła się Panu Bogu:

— O Panie! wołała, jakże to być może, że z tyłu Mszy, które wysłuchałam, jedna tylko u Ciebie przyjęta? Jakież to cud? przecież Ty wiesz, o Panie! żem ja na głos dzwonu zawsze biegła do kościoła pomimo deszczu, mrozu najgorszego powietrza.

Pan Bóg podał jej myśl zasięgnąć rady mądrego i świątobliwego spowiednika: ten ją zapytał, w jakim usposobieniu zwykle szła do kościoła i słuchała Mszy św.? Ona odpowiedziała, że w rzeczy samej, idąc myślała tylko o swoich interesach, a przez większą część Mszy szeptała to z jedną, to z drugą sąsiadką o gospodarce swojej.

— I dziwisz się jeszcze, odpowie kapłan, że takie Msze nie są przyjęte u Boga! Moja córko, niepotrzebne rozmowy, dobrowolne roztargnienie, pozbawiły cię zasługi i łaski Bożej. Szatan z tego wszystkiego skorzystał. Za twoje wielomówstwo, oziębłość, rozproszenie ducha, znikły boby, któremiś Msze znaczyła, na pokazanie, że tracimy zasługę dobrych uczynków naszych, kiedy je źle spełniamy.

Dziękuj Bogu żeś wysłuchała choć jednej Mszy św. z pożytkiem dla duszy twojej.

Wieśniaczka odeszła zamyślona; wiedziała bowiem, że Pan Bóg tym sposobem chciał ją zachęcić do gorliwości w służbie Swojej i skorzystała z tej nauki.

W niedzielę, dnia 7 bm.,
o g. 7 wiecz. dla dzieci o g. 3
na sali Patzera, ulica
św. Trójcy
dramat religijny w 5 akt. pt.
„Króliewicz umiera“
z życia św. Kazimierza Król.
Wszystkich serdecznie na to
piękne przedstaw. zaprasza
Zarząd SMP. „Gwiazda“.

Wykłady Adwentowe Ligi Kat.
W środę, 10 grudnia, o godz. 7 w
w Domu Kat. na Wilczaku
odbędzie się wykład pt.
O badaczach Pisma św. II.
Pozatem referat z chwili bie-
żącej oraz czytanie Pisma św.
Serdecznie wszystkich para-
fjan zapraszamy.

P. Michał Buzalski ofiarował 7 gromnie na otwarz. N. . . złożyła 2,— zł na światło.
Ofiarodawcom serdeczne „Bóg zapłać“.
Uprasza się serdecznie o dalsze ofiary, ponieważ potrzebujemy dużo światła z okazji rorat oraz na nadchodzące święta.

Łańcuszek ofiar

na pomnik Najśw. Serca Jezusowego.

P. Bernard Szałajda, Podgórna 14 złożył 5,— zł i prosi p. Reszczyńska, Nowogrodzka 9 i p. Łasową, St. szkolna 13.
P. Siwiakowa 1,— zł i prosi p. Stawską, Łokietka 24.

P. Szymańska 3,— zł zwracając się do p. Piłkowskiej, Graniczna 11, p. Dulisz, Graniczna 11a i p. Sennefeld, Chełmińska 21.

Ks. Dąbrowski 10,— zł i prosi p. rektora Dachterę, Zduny 7, p. Mamacha, ul. Warmińskiego 13, p. dr. Fischbacha, ul. Ks. Skorupki 4 i p. prof. Kosmalskiego, Chwytowo 17 o dalsze poparcie akcji.

P. Stan. Zakrzewski 10,— zł prosi uprzejmie p. Fr. Goca, Ułańska 4, p. Leona Zakrzewskiego, Ścieżka 4, p. Dominika Nadlocha, Grunwaldzka 121, p. Leona Śląskiego, Ułańska 33.

P. Pantaleon Mencil 5,— zł i prosi o dalsze ofiary p. Ant. Mencil, Królowej Jadwigi 15, p. insp. Michałaka, Garbary 23, p. fabr. Maksymiljana Stępczewskiego, Poznańska 23.

P. Wolińska 2,— zł z uprzejmą prośbą o dalsze ofiary do p. dr. Wagnera, Kordeckiego 17, p. Grzegorek, Ułańska 12, p. Grochowskiej, Nakielska 1, Franciszka Sobiechowskiego, Toruńska 141, p. Bukowskiej, Nakielska 10.

P. Stanisław Tomaszewski 2,— zł prosząc o dalsze ogniwo p. Jadwigę Giczek, Staroszkolna 2.

P. Winc. Michalski 5,— zł z prośbą o dalsze poparcie akcji p. dr. Śmierchalskiego, Nakielska 114, p. Grochowskiego, Nakielska 114, pp. Kołodziejczaków, Jasna 7, pp. Józefowiczów, Nakielska 17 i pp. Szczukowskich, Plac Petersona 3.

P. Jan Grochowski 62 pp. 5,— zł prosi o dalszą składkę p. Marję Somaśkównę, Winc. Pola 5, p. Martę Jurek, Czarnieckiego 6b, p. Tadeusza Koźnierckiego, Staroszkolna 12, p. Franciszka Karnafeta, plut art. 62 pp. Koszary 8, p. Franciszka Ksiobiaka, Nakielska 18 i p. Wikcję Straszę, Ułańska 2-3.

P. Władysław Dukat 5,— zł z prośbą o ofiarę do p. Leona Wallo, Jackowskiego 36, Fr. Szulca, Staroszkolna 12, p. Tomasza Koseckiego, Chełmińska 19,

p. Stan. Lewandowskiego, Chełmińska 5.
P. Kopeć 5,— zł prosi p. Strzelczyk, Jasna 20, p. Helenę Borkowiczową, Szpitalna 8, p. Wawrzyniak, Śląska 3, p. Kluth, Śląska 12.

P. Jan Jagła 5,— zł prosi p. Piotra Jagłę, Dłudosza 4, Józefa Kątnego Błonia 1, Jana Lewandowskiego, Nakielska.
(Ciąg dalszy na str. 4).

Porządek nabożeństw.

Porządek naboż. jak w niedzielę.
8. 12. **Uroczystość Niepokalanego Poczęcia Najśw. Marii Panny.**
Porządek nabożeństw jak w niedzielę.
W dni powszednie Msze św. o godz. 7, 7,45, 8,30, i 9.
Wywody i chrzty codziennie o godz. 8 (zgłosić się w zakrystji).
Okazja do spow. św. codziennie od g. 7.
11. 12. **Czwartek.**
Godz. 8,30. Msza św. z wystawieniem Najśw. Sakr. i procesją.
13. 12. **Sobota.**
Godz. 8,30. Wotywa i litanja do M. B. Godz. 17. Okazja do spowiedzi św.
14. 12. **III. Niedziela Adwentu.**
Porz. nabożeństw jak w niedzielę.

Ogłoszenia parafjalne.

8. 12. **Święto Niepokalanego Poczęcia Najśw. Marii Panny.**
13. 12. **Sobota.**
Spowiedź adwentowa mężczyzn.
14. 12. **Niedziela.**
Wspólna Komunja św. mężczyzn.
Zwraca się uwagę na to, by parafjanie spowiedzi adwentowej nie odkładali na ostatnie dni, ale przystępowali już w dniach najbliższych.
Roraty odprowadzają się codziennie o godzinie 7 rano.
Niechże wszyscy chętnie spieszą na to nabożeństwo ku czci Matki Boskiej.

Triduum dla panien.

5. 12. **Piątek.**
Godz. 19. Pierwsza nauka.
6. 12. **Sobota.**
Okazja do spowiedzi o godz. 7 17.
Godz. 19. Druga nauka.
7. 12. **Niedziela.**
Godz. 8. Genralna Komunja św. panien z przemówieniem.
Godz. 17. Krótkie nabożeństwo i trzecia nauka.
8. 12. **Święto Niep. Pocz. N. M. P.**
Godz. 16. Ostatnia nauka i uroczyste przyjęcie do Zyw. Róż. Panien.
Uprasza się, ażeby wszystkie panny parafji naszej wzięły gorliwy udział w tych ćwiczeniach duchownych.

Kalendarzyk braetw i towarzystw.

7. 12. **Niedziela.**
Zyw. Róż. Ojców. Na sumie asyst. r. 3.
Zyw. Róż. Młodzieńców. Zebr. po nieszporach.
III Zakon. Zebr. i uroczyste przyjęcie do III Zakonu po nieszporach.
Tow. Kobiet „Jutrzenka“. Zebr. o godz. 16 na salce par.
Zjazd Zarządu i Zastępowych SMP. męskich o godzinie 10 w Domu Kat. u Fary. Zaprasza się także druhów SMP. oraz członków Patronatu.
8. 12. **Poniedziałek.**
Zyw. Róż. Ojców. Na sumie asyst. r. 4.
Zyw. Róż. Panien. Uroczyste przyjęcie do różańca o godz. 16.
III Zakon. Absolucja po mszy św. o godz. 7 oraz po nieszporach.
9. 12. **Wtorek.**
Stow. Dziec. Jezusowego. Zebranie o godz. 16 w kościele.
Stow. Pań Prac. w Handlu i Konf. Zebr. zarządu o godz. 18,30.
sekcja Dobroczynności. Zebranie o godz. 19 w biurze par.
Tow. śpiewu „Moniuszko“. Zebr. o godz. 20 na salce.
11. 12. **Czwartek.**
SMP. „Gwiazda“. Zebranie obu oddz. o godz. 19,30 salce par.
13. 12. **Sobota.**
Spowiedź adwentowa mężczyzn.
14. 12. **Niedziela.**
Zyw. Róż. Ojców. Na sumie asyst. r. 5.
Zyw. Róż. Młodzieńców. Zebr. po nieszp. SMP. „Promyk“. Zebr. oddz. starszy o godz. 16 na salce par.

Przy kaplicy w Czyżkówku.

6. 12. **Spowiedź adwentowa** Zyw. Róż. Mężczyzn i Młodzieńców, Tow. Robotników i SMP. „Orzeł“.
7. 12. **Niedziela.**
Porządek naboż. jak w niedzielę.
8. 12. **Uroczystość Niepokalanego Poczęcia Najśw. Marii Panny.**
Porządek naboż. jak w niedzielę 7. 12.
W dni powszednie Msza św. o g. 7.
Roraty odprowadzają się codz. o g. 7.
Okazja do spowiedzi św. codz. przed mszą św., w soboty od g. 17 do 19 i od g. 20.
13. 12. **Sobota.**
Spow. adwentowa Zyw. Róż. Matek.
Okazja do spow. od g. 17—19 i od g. 20.
14. 12. **Niedziela.**
Porz. nabożeństw jak niedzielę.
7. 12. **Niedziela.**
Tow. Śpiewu „Sw. Cecylja“. Przedstawienie amatorskie o godz. 18 na sali p. Głapy.
11. 12. **Czwartek.**
SMP. „Orzeł“. Zebr. o godz. 19. na salce par.

Łańcuszek ofiar:

(Ciąg dalszy).

P. W. Chmarowa, Grunwaldzka 7, złożyła 5,— zł prosi o dalsze ogniwo p. Rutkowską, Grunwaldzka 145, p. Kępińską, Jasna 26.

P. Pelagja Gołata 3,— zł zaprasza p. Krauzową, Grunwaldzka 25, p. Jan-kową, Grunwaldzka 38 do dalszej ofiary.

P. Dymowska 5,— zł z prośbą do p. Kitowej, Łokietka 5, p. Kaczmarek, Siemiradzkiego 1.

P. Sobkowiak 3,— zł z wezwaniem do p. Franciszka Nowaka, Jackowskiego 21, pp. Głodowskich, Łokietka 19 i p. Młodzińskiego, Łokietka 19.

P. Berta Szallowa 5,— zł i prosi uprzejmie p. Kazię i Irenkę Korthal-sówne, Lubelska 14, p. W. Łopacka,

Lubelska 25 i p. Wierucką, Lubelska 25, która złożyła 5,— zł i prosi p. Marię Wiśniewską, Lubelska 7 o dalszą ofiarę.

Pan Jan Pękała 5,— zł, wzywa do dalszego ogniwa p. Romana Kątnego, Unja Lubelska 1, pana Wacława Kijka, Łokietka 26, Ignacego Karczyńskiego, Jasna 9, p. Józefa Dąbrowskiego, Jasna 9, p. Stan. Woźniaka, Śląska 13 i p. Józefa Bobkiewicza, św. Trójcy 12f.

P. Kazimierz Borucki 10,— zł, prosi uprzejmie o dalsze ofiary pp. Piotra Trieblera i Teodora Gajewskiego, artystów rzeźbiarzy, wykonawców pomnika Najśw. S. J. do Seminarjum w Gnieźnie, zamiesz. ul. Król. Jadwigi 13.

Mały Damazyn Steinborn 1,— zł, woła głośno do Benedykta Tyslera, Błonia 19.

1 róża matek II rata 6,— zł, wzywa 6, 9 i 19 różę.

22 róża matek II rata 5,— zł, wzywa 15, 17, 20 różę matek.

P. Roman Sander 5,— zł i wzywa do dalszej ofiary p. Czesława Marasa, Nad Kanałem 9, p. Michała Zakowicza, Nakielskiego 115, p. Walerego Łepaka, Jasna 25, Józefa Domagalskiego, Jasna 25, Mieczysława Bzdawskiego, Jasna 25.

P. Hieronim Wawrzon 10,— zł, zaprasza p. Ligarzewskiego, Grunwaldzka 135, p. Grajnera, Nowogrodzka 8, panią Burdelską, Grunwaldzka 133.

Pani Helena Kłosowska, Grunwaldzka 151, **zamiast wieńca na trumnę** śp. Józefy Zuchowskiej 5,— zł, rozpoczynając nowe ogniwo łańcuszka. Kto się przyłączy?

NA GWIAZDKĘ!

poleca swój bogato zaopatrzonej magazyn

CZ. BORYS, Bydgoszcz

Pl. Teatralny 4.

Bławaty • Jedwabie • Firany**NA ŚWIĘTA!**

Korzeń piernikowy, potas, amoniak, goździki, cynamon, kwiat muszkatowy, kardamom, orzech muszkatowy, koriander, cykuta, miód pszczelny i miód sztuczny, mak niebieski i mak cukrowy, olejki cytrynowy i migdałowy poleca

Michał Buzalski

Drogerje: Grunwaldzka 133 i Nakielska 120.

Chemiczna pralnia i farbiarnia
Z. KOMOROWSKI
ul. Grunwaldzka 141
skład ul. Śniadeckich 50
Czyści i farbuje wszelką odzież i materiały włókniste. Najstaranniejsze i prędkie wykonanie.
Niskie ceny.

Towary krótkie.

Bielizna damska i męska. Duży wybór pończoch damskich i dziecięcych, skarpet męskich w dobrych gatunkach, po cenach niskich.

Bronisława Schroederowa
Marszałka Focha 32.

Komunalna Kasa Oszczędności miasta Bydgoszczy

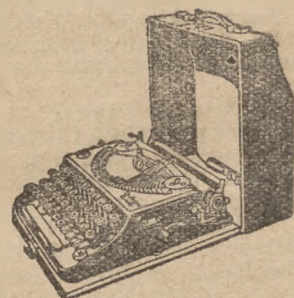
Marszałka Focha 2

przyjmuje wkłady począwszy **od 1 zł** i oprocentowuje

wkłady za wypowiedzeniem dziennym: **5 1/2 %**wkłady za wypowiedzeniem miesięcznym: **6 1/2 %**wkłady za wypowiedzeniem kwartalnym: **7 1/2 %**wkłady za wypowiedzeniem półrocznym: **9 %****Wkłady są wolne od podatku od Kapitałów i rent.**

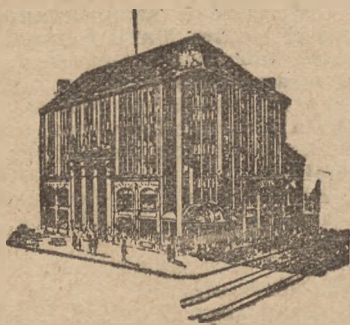
Dla drobnych oszczędności wydaje Kasa
skarbonki domowe.

Za wszelkie zobowiązania Kasy odpowiada miasto całym swym majątkiem.

Najlepsze maszyny do pisania
Mały Remington

Dom Handlowy
Stefan Goniszewski, Bydgoszcz
Gdańska 149 - Tel. 433.

Magazyn dla wszystkich!

Telefon nr. 354

Be De Te
BYDGOSKI DOM TOWAROWY

Telefon cuk. nr. 17

BYDGOSZCZ, GDAŃSKA 10—12